

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Beschouwingen betreffende een wetsvoorstel houdende hervorming van het statuut van de Naamlooze Vennootschap

Door E. MALLIEN

Doctor in de Rechten, Doctor in de Economische Wetenschappen, Directeur in de N. V. Kredietbank

B. Het stelsel van de aandeelelen op naam en van de aandeelelen aan toonder.

De makers van het wetsvoorstel kiezen beslist partij voor de afschaffing van de aandeelelen aan toonder en slechts wegens redenen van gepastheid verklaren zij te willen handelen geleidelijk en tragswijze, om ten slotte hun doel te bereiken.

In den Commentaar van het voorstel lezen wij het volgende : « wij verlangen dat de onderneming, » zelfs de naamlooze vennootschap, verpersoonlijkt » worde. Daarom zijn wij voor het op naam stellen » van al de aandeelelen. »

Deze opvatting wordt voorzeker door velen gedeeld; zij wordt aanvaard o.a. door de professoren Fredericq en Van Houtte. Zij verklaren het volgende in de toelichting van hun voorontwerp tot hervorming :

« Die overwegingen rechtvaardigen zonder twijfel » de eenvoudige afschaffing van het aandeel aan » toonder. Nochtans blijkt de onmiddellijke toepassing van zoodanigen maatregel als voorbarig... » De verandering van titels aan toonder in titels » op naam moet verwezenlijkt worden in twee tijden. » De tweede stap — algemeene en verplichtende » verandering — kan slechts worden gedaan na een » internationale overeenkomst, wanneer alle landen » het eens zijn om de instelling van den titel aan » toonder af te schaffen.

Gelukkig is het te noemen dat wij nog ver verwijderd zijn van een internationale overeenkomst die aan de ontwerpers van het voorstel zou veroorloven hun droom in werkelijkheid om te zetten.

Wij zijn de meening toegedaan dat de afschaffing van het aandeel op naam hoogst betreurenswaardig

zou zijn en dat het geboden blijft krachtadig in te gaan tegen een strekking die noch op economische overwegingen noch op redenen van socialen aard kan steunen.

De argumenten aangevoerd door de ontwerpers tot staving van hun opvatting zijn niet zeer overtuigend.

Men beweert dat het aandeel op naam zal bijdragen tot het herstellen van de « affectio societatis » en dat de nominatieve aandeelhouder, die zijn aandeelelen gedurende zekeren tijd bewaart, moet bevooroordeeld worden.

Dat deze onderstelling valsch is blijkt des te beter wanneer men den toestand van den aandeelhouder onderzoekt in de Angelsaksische landen waar het aandeel op naam de regel is. In de Vereenigde Staten van Amerika en in Engeland bestaat de « affectio societatis » niet meer dan bij ons de massa van eigenaars van titels. De massa van de houders van aandeelelen op naam stelt doorgaans minder belang in de algemeene vergaderingen dan de houders van aandeelelen aan toonder in België. Feitelijk zijn de groote ondernemingen aldaar beheerd door beheerders die slechts een gering gedeelte van de uitgegeven aandeelelen vertegenwoordigen. Het aandeel op naam belet er niet of vermindert er geenszins de speculatie, want in de landen waar het zeer verspreid is, wordt het even gemakkelijk verhandeld als het aandeel aan toonder. De speculatieve bewegingen, waarvan de Beurs van New-York ons zooveel voorbeelden geeft, zijn wel van dien aard dat zij deze meening komen bevestigen.

Vervolgens wil men « de speculateurs, die niet rechtstreeks belang stellen in de onderneming en slechts beurswinsten zoeken te maken » ontmoedi-

gen. Deze opvatting is geheel in strijd met de technische werking van de kapitalenmarkt. De verhandelbaarheid van het aandeel is hoofdzakelijk bij het financieren van een groote onderneming. Zonder die verhandelbaarheid zou het niet mogelijk zijn voldoende belanghebbenden te vinden, die bereid zouden zijn hun spaarpenningen te beleggen in het maatschappelijk kapitaal. De mogelijkheid om zich gemakkelijk te ontdoen van het aandeel is overigens een waarborg die in ruime mate het risico van de belegging vermindert. Men kan zich afvragen op welke wijze die verhandelbaarheid nog zonder moeilijkheden en zonder groote prijsverschommelingen zou kunnen verwezenlijkt worden, indien er geen belangrijke massa van personen bestond, bereid om tijdelijk op de kapitalenmarkt tusschen te komen ten einde het vlottende tot zich te nemen.

Bovendien zien wij niet in waarom de persoon, die een belegging op korten termijn doet in aandelen van naamloze vennootschappen een doodgewone speculator zou zijn, wiens handelwijze zoo veel mogelijk moet worden tegengewerkt. Een ieder aanvaardt dat men zijn beschikbaar vermogen, waarvoor men geen andere onmiddellijke aanwending ziet, kan plaatsen op een bankrekening of in Staatsfondsen. Zou het dan werkelijk minder aanbevelenswaardig zijn zelfs tijdelijk beschikbare gelden te beleggen in aandelen van naamloze vennootschappen en deze belegging te likvideeren na een korte tijdspanne? Wij zouden eerder geneigd zijn te zeggen dat de tijdelijke belegging in aandelen een hoogst voordeelige belegging is voor de economie in het algemeen en dat zij zeker te verkiezen is boven de thesaurisatie die ongelukkig zoozeer verspreid is geraakt in ons land sedert een tiental jaren.

Deze objectieve beschouwingen ontzenuwen wellicht op voldoende wijze de redeneering ontwikkeld door zekere voorstanders van het op naam stellen, die zich uitdrukken als volgt :

« De verspreiding van de titels over een groot » aantal aandeelhouders, de veelvuldige en snelle » verwisselingen van hun eigenaars, grootelijks » gemakkelijk door het bestaan van aandelen aan » toonder, levert ontegensprekelijk ernstige gevaren » op. Zij bevordert de speculatie en draagt in ruime » mate bij tot onverschilligheid ten aanzien van den » gang der maatschappelijke zaken, welke onverschilligheid men vaststelt bij zoo menig aandeelhouder. »

De verdwijning van de « affectio societatis » is voorzeker zeer te betreuren. Maar zij is niet het gevolg van den vorm der aandelen, vermits zij gelijkelijk vastgesteld wordt zoowel bij de houders van nominatieve aandelen als bij de eigenaars van aandelen op naam. De oorzaak van deze evolutie moet eerder gezocht worden in de geleidelijke verbetering van den levensstandaard der massa en in den groei van haar spaarvermogen die toelaat de kapitalenmarkt te spijsen. Eertijds bleef de belegging in aandelen voorbehouden aan een tamelijk beperkten kring van kapitalisten die doorgaans op de hoogte waren van de zaken. Deze konden de taak van actief aandeelhouder, door den wetgever in het

statuut der naamloze vennootschap voorzien, normaal waarnemen. Sedert is de belegging in aandelen tot in de volkslagen doorgedrongen : schier iedereen is aandeelhouder.

De deelneming van de massa der spaarders is zonder twijfel onmisbaar om het voldoende financieren van de ondernemingen te verzekeren. Maar men mag van deze categorie van beleggers — waaronder vele kleine aandeelhouders zijn, — niet eischen dat zij de structuur der ondernemingen, waarvan zij slechts enkele aandelen bezitten, zouden kennen, dat zij de ontwikkeling er van zouden volgen en aan de algemeene vergaderingen deelnemen.

Niet door een wijziging van den vorm der aandelen zal men deze betreuenswaardige afwijking in de werking van de naamloze vennootschap kunnen bestrijden. De ware oplossing moet gezocht worden veel minder in de hervorming van het huidig statuut der naamloze vennootschap dan wel in de vertegenwoordiging van den aandeelhouder ten aanzien van de vennootschap door daartoe geschikte vaklieden.

De voorstanders van het aandeel op naam trachten ook tot staving van hun zienswijze, een argument te halen uit het fiscaal bedrag. Het aandeel aan toonder maakt het immers mogelijk te ontsnappen aan de aanvullende personeele belasting op de inkomsten van de portefeuille en al te vaak de erfenisrechten te ontduiken.

Wij meenen nochtans dat het een vergissing zou zijn een hervorming van het handelsrecht te steunen op overwegingen van fiscaal aard. Het probleem dat zich stelt op het gebied van het handelsrecht is volkomen onafhankelijk van het fiscaal probleem. Deze twee zaken willen vermengen zou een betreuenswaardig precedent vormen en zou vele ongerijmdheden in de juridische constructie van onze instellingen na zich slepen.

Het nominatieve aandeel verplichtend maken wegens fiscale redenen zou in feite gelijk staan met het scheppen van een uitzonderingsregime ten voordeele van de waarden met vast inkomen, obligaties, kasbons, thesaurie-certificaten. Inderdaad, niemand schijnt te eischen dat Staatsfondsen en obligaties van vennootschappen op naam worden gesteld; zelfs in de Angelsaksische landen hebben deze roerende waarden den vorm van aandelen aan toonder behouden. Welnu, de omvang van deze beleggingen is doorgaans aanzienlijker als het geheel der beleggingen in aandelen van vennootschappen. Waarom alsdan het fiscaal bedrag betreffende een gedeelte van de roerende waarden zoo bekampen, wanneer men anderzijds geen bezwaar ziet dit bedrag te laten voortbestaan voor andere roerende waarden.

Zoodanige handelwijze is niet alleen onlogisch, maar zij brengt met zich het gevaar dat de belegging in aandelen, vergeleken met de belegging in waarden met vast inkomen, in diskrediet wordt gebracht. Deze politiek zou betreuenswaardige gevolgen kunnen hebben, voor de stevigheid en de soepelheid van de financieele structuur der ondernemingen, die in hoofdzak afhankelijk is van het financieren door middel van aandelen.

De verwijdering van het fiscaal bedrag kan gemakkelijk worden bekomen door de toepassing van een preferentieel tarief voor de mobiliëntaxen der aandelen op naam. Het zou b.v. volstaan te beslissen dat de mobiliëntaxen, die de inkomsten van aandelen aan toonder treft, het dubbel zal zijn van degene die op de aandelen op naam wordt toegepast. Edoch, wij betreden hier een louter fiscaal gebied, dat niet in aanmerking zou moeten komen bij de bespreking van een hervormingsvoorstel betreffende het organiek statuut der naamloze vennootschap.

Het wetsontwerp voorziet een dubbel stemrecht voor de aandelen op naam, ingeschreven sedert een bepaalden tijd op naam van fysieke personen. Meent men nu werkelijk uit het feit van het bezit van een titel gedurende een bepaalden tijd het vermoeden te mogen afleiden dat de betreffende « affectio societatis » bestaat? Zoodanige onderstelling weerstaat niet aan een objectief onderzoek van de feiten. Er zijn duizenden aandeelhouders die hun titels gedurende jaren behouden zonder zich in het minst te bekommeren om den gang van de onderneming. Dit zijn de spaarders die zich weinig inlaten met het goed beheer van hun portefeuille en wij zien geenszins de reden waarom deze categorie van aandeelhouders zou moeten bevoordeeld worden.

De vrijwaring van het nationaal spaarvermogen vereischt integendeel dat men zich zonder verwijl ontdoen zou van de aandelen wier prijzen zeer overschat zouden zijn en wier vooruitzichten in de toekomst niet meer gunstig blijken.

Het onderscheid tusschen den aandeelhouder — fysiek persoon — en den aandeelhouder — moreel persoon — is eveneens onlogisch. Men heeft voorzeker willen voorkomen dat een voordeel wordt verleend aan de holding-vennootschappen, die aldus hun invloed op de ondernemingen zouden kunnen versterken. Maar men vergeet dat, benevens de holdings, er moreele personen kunnen bestaan die houders zijn van aandelen van vennootschappen, en wier doel niet is de hand te leggen op de ondernemingen en dezer concentratie door te voeren. Wij bedoelen hier de instellingen voor gezamenlijke belegging wier taak hierin bestaat de onbevoegdheid van den individueelen aandeelhouder te verhelpen. Deze instellingen, wier oprichting en ontwikkeling hoogst wenschelijk is, nemen voor rekening van de individueele aandeelhouders de « affectio societatis » over, wier verdwijning men anderzijds betreurt. Ware het geen hervorming in verkeerden zin indien men een stelsel wou invoeren waarbij die instellingen in een toestand van minderwaardigheid worden gebracht.

De makers van het voorstel schijnen zich maar weinig rekenschap te geven van de technische moeilijkheden waarop het op naam stellen van de aandelen der vennootschap kan stuiten.

De overdracht van de aandelen zal noodzakelijk veel meer ingewikkeld en kostelijk worden; deze bijkomende kosten zullen ten laste vallen van den aandeelhouder.

Zoolang het hybridisch stelsel van het aandeel aan toonder en het aandeel op naam blijft bestaan, zooals voorzien in het eerste stadium van de her-

vorming, zal de beurstechiek worden bemoeilijkt door het samenbestaan van twee verschillende wijzen van likwidatie.

Dit vooruitzicht is zeker niet aanmoedigend in een tijd waarin de organisatie van de kapitalenmarkt reeds ontwricht wordt door een vloed van paperassen en een gebrek aan rationalisatie.

Men zou kunnen tegenwerpen dat de Beurzen te Londen en te New-York een snelle organisatie hebben kunnen tot stand brengen voor de verhandeling van nominatieve aandelen. Dit is wel zoo; maar men mag niet vergeten dat deze markten een ontzaglijk aantal van zaken behandelen. De toepassing van hetzelfde stelsel in de Belgische Beurzen zou veel kostelijker zijn uit oorzaak van het hooge percentage der bescheiden verhandelingen.

C. Samenstelling van de raden van beheer.

Bij het onderzoek van deze paragraaf van het wetsvoorstel meenen wij drie opmerkingen te moeten maken. Zij betreffen de beperking van het ambt van voorzitter van den beheerraad, de verplichting een meerderheid te hebben van beheerders die van Belgische nationaliteit zijn, en de opname van twee afgevaardigden als vertegenwoordigers van den bedrijfsraad in den schoot van den raad van beheer.

In het gedeelte van het hervormingsvoorstel, handelend over het beheer van de naamloze vennootschap, vindt men telkens de gedachte betreffende de beperking van mandaten terug.

Men beperkt het getal der beheerders, die een vennootschap mag aanstellen, en het getal der mandaten die dezelfde persoon mag aanvaarden. Het was dus logisch eveneens de cumulatie van de mandaten van voorzitter van den beheerraad, die dezelfde persoon zou kunnen uitoefenen, te beperken.

Nochtans zijn de ontwerpers van het voorstel klaarblijkelijk te streng geweest waar zij voorstellen dat niemand in meer dan één Belgische naamloze vennootschap voorzitter van den raad van beheer zal mogen zijn. Wij hebben tevergeefs in de commentaren een gegronde verklaring voor dezen draconischen maatregel gezocht. De ontwerpers zeggen alleen het volgende :

« Men heeft gewild dat hij die een zaak bestuurt » er in de eerste orde bezorgd om weze de belangen » van die zaak te verdedigen en dat hij niet aan » haar bestuur deelname eenvoudig als vertegen- » woordiger van een andere vennootschap. »

Zoodanige maatregel zou kunnen gerechtvaardigd worden indien de voorzitter van den raad van beheer verplichtend de man moest zijn die werkelijk en dagelijks de bijzonderste functies van het bestuur waarneemt. Welnu, dit verplichtend verband is niet voorzien in den tekst van het voorstel. De beheerder, die belast is met het dagelijksch bestuur van de naamloze vennootschap, kan dus wel mogelijk niet de voorzitter zijn van den raad van beheer. Deze kan bijgevolg een persoon zijn wiens geheele werkzaamheid niet door zijn functie van voorzitter wordt opgeslorpt. Derhalve ziet men niet in waarom men zijn arbeidsveld zonder werkelijke noodzakelijkheid moet inkrimpen en waarom men hem ontzegt andere ambten van voorzitter te aanvaarden.

Wij zijn zelfs de meening toegedaan dat die absolute beperking niet gegrond is wanneer de voorzitter van den raad van beheer bestendige functies van bestuur tegelijk waarneemt in naamlooze vennootschappen waarvan hij de voorzitter is. Er bestaan vele van elkander verschillende naamlooze vennootschappen, die nochtans dezelfde of een elkander aanvullende bedrijvigheid hebben, en men ziet niet goed waarom dezelfde persoon niet behoorlijk zijn functies van voorzitter met ijver en bekwaamheid zou kunnen uitoefenen tegelijk in meer dan een van die vennootschappen.

De Heer de Dorlodot heeft zeer juist doen opmerken dat de toepassing van dat verbod een beweging tot samensmelting en tot concentratie van vele ondernemingen zou teweegbrengen. Dit is het voorzeker niet wat de opstellers van het ontwerp wenschen te bereiken. Wij geven graag toe dat er talrijke misbruiken van cumulatie hebben bestaan. Het arbeidsvermogen en de bekwaamheid van ieder persoon hebben noodzakelijk grenzen. Het is te wenschen dat de voorzitter van een raad van beheer, die om zoo te zeggen de vennootschap verpersoonlijkt ten aanzien van derden, niet enkel een eerpersoon weze. Dit alles toont aan dat er een grens moet zijn, maar deze grens kan aanzienlijk verschillen naar gelang van de soort van onderneming en de bekwaamheid van den belanghebbende.

Meer realistisch en billijker zou het zijn den tekst van het wetsvoorstel te vervangen door het amendement ontworpen door de Professoren Fredericq en Van Houtte in den vorm van een artikel 55bis en luidend als volgt :

« Niemand kan in meer dan acht Belgische naamlooze vennootschappen beheerder zijn, noch in meer dan vier Belgische naamlooze vennootschappen de functie uitoefenen van voorzitter van den raad van beheer... »

De huidige wet op de naamlooze vennootschappen bevat geenerlei beperking betreffende de aanstelling van personen van vreemde nationaliteit als leden van den raad van beheer.

Het tegenwoordig wetsvoorstel bepaalt dat de « meerderheid » der leden van den raad van beheer van Belgische nationaliteit moet zijn. Wij zijn van meening dat de vereischte betreffende een meerderheid van Belgische beheerders den toevoer van vreemde kapitalen nog meer zal bemoeilijken, nu het land deze kapitalen zoo dringend behoeft om zijn industriele uitrusting tot op het peil van den vooruitgang te herstellen en te handhaven. Nu minder dan ooit is het aangewezen zulks te verhinderen. De ervaring geput uit de economische crisis van het verleden heeft bewezen dat het wenschelijk is dat deze vreemde financiële hulp zooveel mogelijk zou kunnen geschieden in den vorm van participatiën in het aandelen/kapitaal. Onlangs nog werd dit standpunt op stellige wijze bevestigd door een comité van de Vereenigde Natïën, belast met de studie van de economische inzinkingen. (*)

Men mag niet uit het oog verliezen dat de vreemdeling die een belegging doet in een Belgische onderneming, noodzakelijk in ons land het grootste gedeelte laat van den opbrengst der plaatsing van zijn

kapitalen. Zulks is namelijk het geval voor de loonen en andere algemeene onkosten, de belastingen en de winsten gestort in de reserves. Het overblijvend gedeelte dat hem toekomt in den vorm van netto dividenden is meestal weinig belangrijk vergeleken met de vorige elementen. Voegen wij daaraan toe dat de vreemdeling, met het oog op de vrijwaring van zijn belangen, zich steeds in een meer ongunstigen toestand bevindt dan de ingezetenen. Het zou ongepast zijn daarbij nog een nieuwe hindernis te scheppen.

De voorgestelde maatregel wordt zelfs niet gerechtvaardigd door de vrees voor een inpalming onzer ondernemingen vanwege de vreemdelingen. Niettegenstaande de schier geheele vrijheid, waarover de vreemdeling tot heden in België heeft kunnen beschikken, kan men moeilijk beweren dat te dezer zake ernstige misbruiken zijn ontstaan.

De vereischte dat de meerderheid der beheerders de Belgische nationaliteit moet bezitten zou zonder twijfel geen beletsel zijn tegen den vreemdeling die op besliste wijze de contrôle over een Belgische naamlooze vennootschap in zijn handen wil bekomen. Hij zou gemakkelijk onder de Belgen enkele stroomannen kunnen vinden, die bereid worden gevonden om voor zijn rekening in den raad van beheer op te treden.

Vermeden moet worden dat de structuur van de naamlooze vennootschap wordt bezwaard met de toepassing van maatregelen die het beoogde doel niet bereiken.

De verplichte vertegenwoordiging van afgevaardigden van den bedrijfsraad in den schoot van den raad van beheer der naamlooze vennootschappen heeft tamelijk heftige kritiek uitgelokt in verschillende patronale kringen. De makers van het wetsvoorstel stellen vast dat tot nu toe alleen het kapitaal wordt toegelaten om het hoogere bestuur over de lotsbestemming van de naamlooze vennootschap op zich te nemen. Het kapitaal doet zulks door bemiddeling van de algemeene vergadering die de leden van den raad van beheer benoemt. Zij oordeelen dat de moderne onderneming niet behoort tot de bedrijvigheid van het kapitaal alleen, maar dat zij eerder de resultante is der samenwerking van het kapitaal en van den arbeid. Deze beschouwing dient als grondslag voor de hervorming van de samenstelling van den beheerraad, die voortaan zal behooren te bestaan voor ten minste een derde uit personen bekleed met werkelijke en dagelijksche functies in het bedrijf. Dit derde zal verplichtend twee afgevaardigden van den bedrijfsraad moeten bevatten.

Wat betreft het voorgestelde beginsel zelf, zijn wij van meening dat de deelneming van den arbeid aan het beheer van de onderneming, op de hoogte die door het kapitaal wordt ingenomen, als billijk moet worden beschouwd. De oprichting van een bedrijf, de goede werking en de ontwikkeling ervan, zijn niet alleen de vrucht van het bestaan van het voor de beleggingen vereischte kapitaal. Een groot deel van de verdienste daarin komt onbetwistbaar toe aan het element arbeid. Dit element arbeid moet in zijn ruime beteekenis begrepen worden, d.w.z. dat

het niet alleen de massa van de arbeiders, met het uitvoeringswerk belast, moet bevatten, maar dat het ook den scheppenden arbeid van den initiatiefnemer, en den arbeid van het ondernemingshoofd, alsmede dien van het ondergeschikt bestuur moet vertegenwoordigen. Er bestaat nochtans aanleiding om het onderling verband nader te bepalen. In een wel begrepen regime van vrijheid en democratie moet een bepaalde graad van macht steeds samen gaan met verantwoordelijkheid, of in andere woorden, met een gelijkwaardig risico en vice versa. De macht zonder overeenstemmende verantwoordelijkheid is het kenmerk van de dictatuur en leidt noodzakelijk tot machtsmisbruik. Welnu, een feit staat vast: het risico waaraan het in de ondernemingen belegde kapitaal is blootgesteld, is veel hooger dan het risico opgelopen door den arbeid. De groote massa van de arbeiders ontvangt een vergoeding in den vorm van een vast salaris, dat onveranderlijk blijft, welke ook de uitslagen van de exploitatie der onderneming wezen. Verplichtend gemaakte beschikkingen hebben zelfs de minimum vergoeding, waarop de arbeiders van verschillende reeksen recht hebben, gewaarborgd.

Men zal wellicht tegenwerpen dat de bediende en de arbeider rechtstreeks zullen benadeeld zijn, wanneer de onderneming zich verplicht ziet haar personeel af te danken, hetzij gedeeltelijk bij vermindering van de zaken, hetzij geheel in geval van faillissement. Het risico van afdanking is echter geen bestendig risico; het ontstaat slechts wanneer tamelijk erge moeilijkheden tusschen komen en het kwaad is niet onherstelbaar. De arbeider wordt geholpen door toelagen wegens werkloosheid en dikwijls zal hij snel genoeg een nieuwe bediening vinden in andere bedrijven.

De toestand is geheel anders voor het kapitaal. De belooning van den aandeelhouder houdt rechtstreeks verband met den gang der zaken van de vennootschap. Hij ondergaat hiervan onmiddellijk en verhoudingsgewijze den terugslag, hetzij in den vorm van vermindering van de intrinsieke waarde of de verkoopwaarde van zijn belegging, hetzij in den vorm van een vermindering van zijn inkomsten, en dikwijls in de twee vormen tegelijk. Men zal misschien beweren dat het hem vrij staat zich aan het risico te onttrekken door verkoop van zijn participatie; maar dit argument is misleidend. Indien de aandeelhouder zijn titels verkoopt aan een derde, neemt deze derde de plaats in van den aandeelhouder en het risico bedreigt eveneens dezen nieuw aangekomene. Het kapitaal is derhalve volledig blootgesteld aan het risico van de onderneming vanaf den dag der oprichting van de vennootschap tot aan den dag van haar likwidatie. Men moet dus aannemen dat het aandeel van het kapitaal in het algemeen bestuur van de naamloze vennootschap belangrijker moet zijn dan het aandeel van den arbeid. Het wetsvoorstel blijkt dit beginsel wel te hebben aanvaard vermits het de verplichte vertegenwoordiging van den arbeid in den schoot van den beheerraad beperkt tot een derde, terwijl twee derden kunnen voorbehouden blijven.

De vertegenwoordiging van den arbeid op het hoogste plan van het maatschappelijk beheer zal

moeten verzekerd worden door personen die werkelijk den wil hebben, evenals de vereischte bekwaamheid, om hun zware taak te vervullen. Onder het personeel van de bedrijven vindt men waardevolle elementen, die geschikt zijn om die verantwoordelijkheid op zich te nemen. Deze elementen staan doorgaans op den post van het meesterschap. Zij klimmen geleidelijk op tot de hoogste sport in de hiërarchie van het kader en komen er vaak toe de bestuursposten in het bedrijf uit te oefenen.

Het is een gewone praktijk dat de algemeene vergaderingen van de aandeelhouders een gedeelte der leden van den beheerraad verkiest onder de geschikte elementen van het bestuurspersoneel. Aldus wordt in feite de vertegenwoordiging van den arbeid op het hoogste plan van beheer der naamloze vennootschap tot stand gebracht.

Deze praktijk zou wellicht nog meer algemeen zijn indien het regime van de belasting der inkomsten van de beheerders minder draconisch geweest ware, want vele beheerders hebben de voorkeur er aan gegeven hun mandaat te laten varen om zich te vergenoegen met een ambt van directeur of van directeur generaal om aldus een mildere taxatie te genieten.

De verplichte vertegenwoordiging van den arbeid in den schoot van den raad van beheer door elementen uit het personeel ontmoet slechts weinig kritiek in de belanghebbende kringen. Deze hervorming zal er wellicht toe bijdragen het nepotisme in het hooger bestuur der ondernemingen te bestrijden.

Blijft dan nog de vertegenwoordiging door twee afgevaardigden van den bedrijfsraad. In den geest van de ontwerpers van het wetsvoorstel zou deze hervorming dienen om een loyale samenwerking tusschen kapitaal en arbeid op het peil van de onderneming te verwezenlijken.

Een ieder gaat accoord met het beginsel van de samenwerking, die in al de graden van de hiërarchie zou behooren te bestaan tusschen het kapitaal en den arbeid. Zij is onmisbaar voor den socialen vrede, voor de economische ontwikkeling en voor de vermeerdering van het welzijn van al de belanghebbenden. Dit ideaal is echter ver van bereikt. In vele gevallen heerscht er nog tusschen vertegenwoordigers van het kapitaal en van den arbeid een geest van strijd en wantrouwen, alsook een gebrek aan begrip voor de wederzijdsche standpunten. Om verandering in deze gesteldheid te brengen, zal een langdurige en met geduld uitgeoefende inspanning tot wederopvoeding van de patroons, zoowel als van de werklieden, noodzakelijk zijn. Slechts geleidelijk en trapsgewijze mag men hopen uitslagen te bereiken.

Een wettekst kan uit zich zelf die verandering in de geesten niet teweeg brengen. De organisatie, tot stand gebracht om de samenwerking toe te passen, zou eerder gelijken aan een lichaam zonder ziel, zoolang de mentaliteit van de belanghebbenden geen voldoende ontwikkeling heeft ondergaan.

Een ontijdig verwezenlijkte oprichting van organen tot samenwerking brengt het risico dat deze in diskrediet zullen komen en zelfs dat twiifel zal ontstaan bij hen die de beste inzichten koesterden. Deze zienswijze wordt gestaafd door de besluiten van een

onderzoek ingesteld door de Federatie der Katholieke Patroons betreffende de werking van de bedrijfscomité's in Frankrijk. Ziehier de tekst :

» 1. De proef met de samenwerking is nog niet » werkelijk aangevangen, behoudens uitzonderingen.

» 2. Een wet is niet geschikt om den geest van » samenwerking tot stand te brengen. Het ware » kieslijker geweest geleidelijk te handelen, hierbij » steunend op de ervaring van opvolgende proef- » nemingen.

» 3. De arbeiders beweren dat zij wel op het poli- » tiek terrein moesten treden om voldoening te be- » komen, daar de patroons geen oplossing met het » oog op de deelneming hebben opgezocht en geen » bedrijfsgemeenschap hebben willen tot stand bren- » gen wanneer het nog tijd was.

» Vermits zij geen zekerheid hebben voldoende » resultaten door middel van de bedrijfscomité's te » bereiken, gaan zij verder met het verstevigen van » het werktuig dat zij vast in hun handen hebben, » namelijk : de syndicale delegaties die eischen stel- » len.

» 4. De patroons antwoorden aan de arbeiders dat » zij, in die voorwaarden, de samenwerking slechts » kunnen zoeken met een maximum van voorzichtig- » heid. Zij zien zich derhalve genoodzaakt een terug- » houdend standpunt in te nemen.

» 5. De huidige kaders betreuren dat men niet, » te gepaster tijde, proefnemingen heeft gemaakt die » rekening hielden met den toestand der betrekkin- » gen tusschen werkgevers en werknemers, betrek- » kingen die aanzienlijk verschillen van streek tot » streek. Zij zouden bovendien gewenscht hebben » dat die proeven bleven binnen een paritair vast- » gestelden kring, dat zij beperkt werden wat hun » duur betreft, en van hooger af zouden gecontro- » leerd zijn door de organisaties van werkgevers en » arbeiders.

» Allen meenen zij dat men, zonder een groote » inspanning tot beter begripen, tot eerlijkheid en » klaarheid, niet uit het kwade spoor zal geraken. »

Wij bevinden ons nauwelijks bij den aanvang van de proef. Men is slechts begonnen met de instelling van de bedrijfsraden; hun wettelijke organisatie is nog niet bepaald. Zou het niet wijs zijn zich toe te leggen op de inrichting van dit eerste stadium der samenwerking. Veel goede wil zal reeds vanwege de belanghebbenden noodig zijn om de teleurstellingen, die men in Frankrijk ontmoet heeft, te voorkomen. Voorzeker, wij zijn overtuigd dat de bedrijfsraad goede uitslagen kan opleveren. Maar veel geduld en groote volharding zullen moeten aangewend worden. Niemand kan voorzien hoeveel tijd noodzakelijk zal blijken te zijn om de belanghebbenden — patroons en werklieden — tot een nauwere samenwerking op het plan van den beheerraad, besturend en verantwoordelijk orgaan, voor te bereiden. Om die reden meenen wij dat de opstellers van het wetsvoorstel een vergissing begaan met van nu af te willen bepalen wanneer men tot dat tweede stadium zal behooren over te gaan. Op dit oogenblik zijn de geesten niet voldoende aangepast, noch aan de zijde van de patroons, noch aan de zijde van de werklieden, om de samenwerking te verwezenlijking op het plan van den raad van beheer.

De groote massa van het uitvoeringspersoneel is nog amorph en passief; de meest handelende elementen zijn dikwijls de vertrouwensmannen van de syndicaten. Men mag dus vreezen dat thans de afgevaardigden hoofdzakelijk zouden verkozen worden onder deze categorie van arbeiders. Zij zouden den raad van beheer binnentreden als lasthebbers van de syndicale vereenigingen, wier belangen zij in eerste orde zouden willen verdedigen, eerder dan de belangen van het bedrijf en van de verschillende onderdeelen die het samenstellen. Welnu, de syndicaten zijn nog doorgaans politieke organisaties met een eischend karakter. Aldus zou de voorbarige toepassing van die hervorming tot het gevolg leiden een vreemd element te brengen in het inwendig beheer van private ondernemingen en de loyale samenwerking van de voortbrengingsbestanddeelen op het peil van de onderneming moeilijker te maken.

Dezelfde opmerkingen gelden ten andere ook voor de werkgevers. Velen onder hen hebben op dit gebied nog zuivere reactionnaire opvattingen en staan bepaald afwijzend tegenover de betrachtingen van de arbeiders. Ook zij zijn niet genoegzaam voorbereid om een loyaal en efficiënt gemeenschappelijk beheer aan te vatten.

Te vreezen is het dat in die voorwaarden het wederzijdsch vertrouwen tusschen kapitaal en arbeid niet zou kunnen tot stand komen en dat de ware samenwerking gevaar zou loopen schipbreuk te lijden.

Uit al het voorgaande kan men besluiten dat de vertegenwoordiging door afgevaardigden van de bedrijfsraden in den raad van beheer, zonder a priori slecht te zijn, toch moet afgewezen worden als klaarblijkelijk voorbarig.

D. Het regime van de commissarissen.

Het oprichten van een korps geagreëerde commissarissen zal voorzeker van groot nut zijn om te voorzien in de gebreken van de contrôle over de naamlooze vennootschappen. Men heeft van gedachten gewisseld over de vraag of de functie van geagreëerd commissaris moest beperkt blijven tot het nazicht van de maatschappelijke geschriften en tot de inachtneming van de wettelijke en statutaire bepalingen of reëel moest uitgebreid worden tot een meer algemeene taak. De voorstanders van deze laatste formule meenden dat de commissaris moest belast worden met het geven van advies en van aanbevelingen aangaande den gang der zaken en het beheer van het bedrijf. Op die wijze zou het verslag van de geagreëerden commissaris grootelijks de taak hebben vergemakkelijkt van den aandeelhouder, die verlangde ingelicht te worden nopens de waarde van de onderneming en van zijn bestuurders.

De ontwerpers van het wetsvoorstel hebben wijs gehandeld dit tweede voorstel te verwerpen. Het is zeer moeilijk een zuivere en objectieve beoordeeling te geven betreffende de toekomstmogelijkheden van een onderneming en de beslissingen genomen door de beheersorganen. Het is nog moeilijker voorstellen te doen tot verbetering van de exploitatie.

Zulks is niet de taak van een commissaris en wij zijn overtuigd dat zoodanig stelsel geen bevredigende uitslagen kan opleveren. Zekere commissarissen

zouden in hun commentaren veel te ver gaan. Zij zouden zich onvermijdelijk er aan blootstellen vergissingen van beoordeeling te begaan en zij zouden aan de aandeelhouders en aan het publiek een valsche gedachte over de vennootschap geven. Zulke vergissingen zouden des te noodlottiger zijn daar zij zouden uitgaan van personen die een half officieele functie waarnemen. Andere commissarissen — en dit zou wellicht de meerderheid zijn — bevreesd voor de verantwoordelijkheid die zij dragen, zouden zich beperken tot algemeene bemerkingsen, van onschadelijken aard, wier nut gering zou wezen. Gewis, de aandeelhouder moet zoo volledig mogelijk ingelicht worden. Dit zal geschieden door de mededeeling van de maatschappelijke verslagen en vooral door de lezing van de balans en de rekening van winst en verlies, die voldoende duidelijke en omstandige aanwijzingen bevatten.

Het wetsvoorstel voorziet de mogelijkheid om niet geagreëerde commissarissen te behouden naast geagreëerde commissarissen, met dien verstande nochtans dat het geheele getal der commissarissen beperkt wordt tot drie.

Deze hybridische constructie werd reeds aanbevolen door het Vast Comité voor Wetgeving in 1939. Dit Comité oordeelde dat, alhoewel schijnbaar onlogisch, er aanleiding bestond om naast de geagreëerde commissarissen ook commissarissen te behouden die van geen bijzondere bekwaamheid behoorde blijk te geven.

Tot staving van deze zienswijze liet het Comité gelden dat in zekere ondernemingen de toekomstige beheerders zich door de uitoefening van het ambt van commissaris op nuttige wijze konden voorbereiden tot hun latere taak van beheer en op die wijze voeling nemen met de maatschappelijke zaken.

Deze bewijsovervoering heeft ons niet overtuigd. Toen het statuut der banken hervormd werd, heeft men doorgaans geen commissarissen behouden naast de bankrevisoren en wij meenen dat zeer weinig instellingen zich over deze beslissing te beklagen hadden.

Anderzijds overschat men de werkelijke functie van den commissaris met te gelooven dat de uitoefening van dit mandaat een geschikte voorbereiding tot den post van beheerder zou zijn. De commissarissen zijn in het algemeen niet betrokken bij de ware beheers- en bestuursproblemen, die zich in de onderneming stellen; in vele gevallen blijven zij daarvan geheel onwetend. Wij meenen dat het behoud van de niet geagreëerde commissarissen noodeloos de structuur van de naamloze vennootschap zou komen bezwaren en dat het logischer zou zijn hun functie eenvoudig af te schaffen.

E. De balans en de rekening van winst en verlies.

De makers van het wetsvoorstel hebben een tusschenformule aangenomen tusschen het thans werkende stelsel en het regime van de type-balansen aangenomen door den Duitschen wetgever. Die formule kan volkomen aanbevolen worden. De huidige bepalingen van de wet op de vennootschappen schrijven voor dat de balans onderverdeeld wordt in een minimum van rubrieken, dat geheel onvoldoende is om toe te laten den toestand en de ontwikkeling van de onderneming te beoordeelen. Anderzijds heeft

de praktijk bewezen dat het stelsel der type-balansen te strak was en aanleiding gaf tot het opmaken van een zeer aanzienlijk aantal verschillende types, al naar gelang van de soort van onderneming.

De vermeldingen die, volgens het wetsvoorstel, in de balans en in de rekening van winst en verlies der naamloze vennootschappen moeten voorkomen, werden met veel gepastheid gekozen. Men kan nochtans betreuren dat men de vennootschappen niet verplicht heeft in de rekening van winst en verlies het jaarlijksch bedrag van het zakencijfer, van de algemeene onkosten en van de financieele lasten te vermelden. Deze aanwijzingen zijn van het grootste belang om toe te laten de winstmogelijkheid van de onderneming, vergeleken met de vorige dienstjaren en met de mededingende ondernemingen te beoordeelen. Zij zouden de berekening mogelijk maken van een zeker aantal quotiënten, die zeer kostbaar zijn voor den aandeelhouder, voor den belegger en voor de diensten voor studie van de economische conjunctuur.

Men zal misschien tegenwerpen dat de bekendmaking van die vermeldingen schadelijk zou kunnen zijn voor de vennootschappen, daar zij inlichtingen verschaft waarvan de mededinging gebruik zou kunnen maken. Wij denken dat deze vrees ongegrond is. Zien wij niet dat in een land zooals de Vereenigde Staten van Amerika, waar de vrije mededinging in eere is, de groote vennootschappen geregeld die gegevens publiceeren? De ondernemingen voor statistieken maken overigens daarvan voortdurend gebruik en niemand schijnt daartegen eenig bezwaar te hebben.

Zeker is het dat de mededeeling van zekere indicieën betreffende de opbrengst en de winstmogelijkheid nadeelig zou kunnen zijn voor een bepaalde onderneming, indien dezelfde gegevens niet bekend worden gemaakt voor alle mededingende vennootschappen. Maar het gaat hier over een wettelijke en eenvormige verplichting voor allen, derwijze dat die tegenwerping op geenerlei wijze steek houdt.

* * *

Uit al het voorgaande kan worden besloten dat de hervorming van het statuut der naamloze vennootschappen zonder twijfel een dringende noodzakelijkheid is geworden. Deze hervorming zal belangrijke gevolgen met zich brengen op sociaal en economisch gebied. Daarom moet met voorzichtigheid gehandeld worden en moet het pro en contra van elke voorgestelde wijziging rijpelijk worden overwogen.

Wij zijn de meening toegedaan dat het ontwerp, zooals het werd voorbereid door de C.V.P., veel goede zaken bevat, maar dat daarin ook voorstellen werden opgenomen die, zooals zij worden omschreven, niet aanvaardbaar zijn.

Wenschelijk is het dat het voorstel opnieuw wordt herzien, nadat het advies van de verschillende belanghebbende kringen werd ingewonnen.

(*) Vereenigde Natien: « La stabilité économique dans le monde d'après-guerre » Genève 1945, page 317: « Les prêts étrangers constituent un instrument utile, mais une lourde dette extérieure peut, en période de baisse des prix, devenir un fardeau intolérable dans les pays débiteurs. Il est donc préférable que les investissements étrangers revêtent, autant que possible, la forme de placements en actions ou de placements directs ».

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 3 Maart 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. De Clippele.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

I. VOORZIENING IN VERBREKING. — AFWEZIGHEID VAN BELANG. — NIET ONTVANKELIJK.

II. MOTIVEERING VAN VONNISSEN EN ARRESTEN. — NIET BEANTWOORDING VAN CONCLUSIE BETREFFENDE DE NIET-ONTVANKELIJKHEID VAN HET HOGER BEROEP VAN HET OPENBAAR MINISTERIE.

I. *De voorziening in verbreking is niet ontvankelijk wanneer geen belang aanwezig is.*

II. *Is niet gemotiveerd het arrest dat geen antwoord geeft op de conclusie, waarin werd staande gehouden, dat het door het Openbaar Ministerie ingestelde hooger beroep niet ontvankelijk was, daar het vonnis a quo alle vorderingen van het Openbaar Ministerie had aangenomen.*

Stevens Fernande.

Het Hof,

Gelet op het bestreden arrest op 4 Januari 1947 gewezen door het Militair Gerechtshof te Gent ;

I. — *Voor zoover het arrest de publieke vordering wegens het feit E verjaard verklaart :*

Overwegende dat de voorziening, bij gebrek aan belang voor de aanlegster, niet ontvankelijk is ;

II. — *Voor zoover het arrest de aanlegster tot 7 jaar gewone hechtenis veroordeelt wegens de feiten A, B, C en D :*

Over het eerste middel : schending van artikel 97 der Grondwet daar het arrest geen antwoord geeft op de conclusie van aanlegster, waarin staande gehouden was dat het hooger beroep door het Openbaar Ministerie ingesteld niet ontvankelijk was, dewijl het vonnis a quo al de vorderingen van het Openbaar Ministerie had aangenomen ;

Overwegende dat het bestreden arrest de in het middel bedoelde exceptie niet heeft beantwoord ; dat het Militair Gerechtshof, na het hooger beroep van het Openbaar Ministerie te hebben ontvangen, de feiten A, B en D, door den eersten rechter weerhouden, bewezen heeft verklaard alsook het feit C waaraan de aanlegster door het vonnis a quo niet schuldig was verklaard ; dat de straf van 3 jaar gevangzitting door den eersten rechter uitgesproken tot 7 jaar gewone hechtenis werd gebracht ;

Waaruit volgt dat het middel gegrond is ;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest voor zoover het de aanlegster wegens de feiten A, B, C en D heeft veroordeeld ;

Verwerpt de voorziening voor het overige ;
Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Militair Gerechtshof zetelende te Gent, en dat melding er van zal gemaakt worden op den kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Kosten te dragen door den Staat ;

Verwijst de zaak aldus bepaald naar het Militair Gerechtshof anders samengesteld.

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 3 Maart 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Coquéau des Mottes.

Eerste Advocaat-Generaal : Mr Hayoit de Termicourt.

I. MIDDELEN TOT VERBREKING. — INACHTNEMING VAN PLEEGVORMEN NIET BLIJKENDE UIT STUKKEN. — WORDEN BESCHOUWD ALS ZIJNDE NIET VERVULD.

II. STRAFVORDERING. — EEDAFLEGGING DOOR GETUIGEN. — VOORGESCHREVEN OP STRAF VAN NIETIGHEID.

I. *Alle pleegvormen, waarvan de inachtneming niet blijkt uit stukken, waarop het Hof van Verbreking acht kan slaan, worden geacht niet te zijn vervuld.*

II. *Behoudens uitzonderlijke gevallen moeten de getuigen op straf van nietigheid den wettelijken eed voor de strafrechtbanken afleggen.*

Wanneer niet blijkt, dat de rechter in beroep de in eersten aanleg onregelmatig afgelegde getuigenverklaringen uit de elementen van zijn overtuiging heeft verwijderd, neemt hij de nietigheid, waarmede het vonnis a quo is aangetast, over.

De Bruyne Clément.

Het Hof,

Gelet op het bestreden arrest op 12 December 1946 gewezen door het Militair Gerechtshof zetelende te Gent ;

Over het middel ambtshalve opgeworpen : schending van artikelen 155, 189 en 317 van het Wetboek van Strafvordering ; 87, 106 en 173 van het Wetboek van Strafvordering voor het leger te lande d.d. 20 Juli 1814 doordat de processen-verbaal van de terechtzittingen van den Krijgsraad niet vaststellen dat ieder gehoorde getuige den door de wet voorgeschreven eed heeft afgelegd, aldus het vonnis van onwaarde maken, en doordat het Hof van Beroep de nietigheid van gezegd arrest heeft overgenomen ;

Overwegende dat noch in de processen-verbaal van de zittingen van 12, 17, 18, 19 en 24 Juni 1946 noch in eenig andere akte van de procedure is geconstateerd hetzij rechtstreeks, hetzij door uitdrukkelijke verwijzing naar de desbetreffende

vermelding van het proces-verbaal der terechtzitting van 11 Juni 1946, dat de getuigen die gedurende voormelde terechtzittingen van den Krijgsraad werden gehoord voorafgaandelijk den eed hebben afgelegd of van die verplichting door de wet waren ontslagen ;

Overwegende dat bij gebreke van uitdrukkelijke verwijzing in de later opgestelde processen-verbaal, de in het zittingsblad van 11 Juni 1946 voorkomende vermelding aangaande de eedaflegging niet volstaat om vast te stellen dat de getuigen die gehoord werden in de latere terechtzittingen den wettelijken eed hebben afgelegd, terechtzittingen voor elk derwelke een proces-verbaal werd opgesteld ;

Overwegende dat alle pleegvormen waarvan de inachtneming niet blijkt uit stukken waarop het Hof acht kan slaan als niet vervuld worden beschouwd ;

Overwegende dat, behoudens uitzonderlijke aan de zaak vreemde gevallen, de getuigen op straffe van nietigheid voor de Strafrechtbanken den wettelijken eed moesten afleggen ;

Dat gesteund zijnde op onregelmatig gedane getuigen-verklaringen het vonnis van den Krijgsraad nietig is ;

Overwegende dat, naar de vermeldingen van de aangeklaagde beslissing, het Militair Gerechtshof zijn arrest heeft gesteund namelijk op het verslag van den Heer Voorzitter, op het beroepen vonnis en op de stukken ;

Dat niet blijkt dat het Militair Gerechtshof de in eersten aanleg onregelmatig afgelegde getuigenverklaringen uit de elementen van zijn overtuiging heeft verwijderd ;

Dat het bestreden arrest aldus de nietigheid, waarvan het vonnis van den Krijgsraad is aangetaast, heeft overgenomen en de in het middel vermelde wetsbepalingen geschonden ;

Om die redenen,

En zonder acht te slaan op de memorie welke op 23 December 1946 door den aanlegger te laat werd neergelegd tot staving van de op 16 December 1946 ingestelde voorziening ;

Verbreekt het bestreden arrest ;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Militair Gerechtshof te Gent en dat melding er van zal gemaakt worden op den kant van de vernietigde beslissing ;

Verwijst de zaak naar het Militair Gerechtshof anders samengesteld ;

Kosten ten laste van den Staat.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4de Kamer. — 2 April 1947.

Voorzitter : M. Van Winckel.

Raadsheren : M.M. Lagae en Van Malleghem.

Advocaat-Generaal : M. Bohyn.

Pleiters : Mrs Lercangée en Matthys.

I. STRAFVORDERING. — VEROORDEELING BIJ

VERSTEK. — BEROEP DOOR O.M. EN BURGERLIJKE PARTIJ. — ONTVANKELIJK VERKLAARD VERZET VAN DEN VERDACHTE. — BEROEP ZONDER VOORWERP.

II. STRAFVORDERING. — EISCH TOT BEGROOTING VAN DE SCHADE VOORTSPRUITEND UIT EEN MISDRIJF. — BEVOEGDHEID VAN DEN STRAFRECHTER.

III. STRAFRECHT. — ART. 509 BIS S.W.B. — UITGIFTE VAN CHECK ZONDER DEKKING. — ONTVANKELIJKHEID VAN DEN EISCH TOT SCHADEVERGOEDING.

I. *Het beroep aangeteekend door het O.M. en de burgerlijke partij tegen een vonnis van veroordeeling, dat bij verstek is uitgesproken, wordt zonder voorwerp, wanneer het verzet van den verdachte tegen dit vonnis wordt onvankelijk verklaard. Krachtens art. 187, laatste lid, van het Wetboek van Strafvordering wordt immers de veroordeeling voor niet bestaande gehouden ten gevolge van het verzet.*

II. *De eisch tot begroting van de schade voortvloeiend uit een misdrijf, hetzij met het oog op een later in te stellen vordering tot betaling, hetzij in het vooruitzicht eener minnelijke schikking nopens de betaling nadat het bedrag in rechte zal vastgesteld zijn, strekt altijd tenslotte tot vergoeding van de schade, die uit het misdrijf is ontstaan en valt derhalve in de bevoegdheid van den strafrechter, voor wien de publieke vordering aanhangig is. (Art. 3 en 4 der wet van 17 April 1878).*

III. *De eisch tot schadevergoeding wegens het uitgeven van een check zonder dekking is niet onvankelijk, wanneer er geen oorzakelijk verband bestaat tusschen het pleeggen van dit misdrijf en de beweerde schade.*

O.M. en Karelsen q.q. t / Pycke Marcel.

Verdacht van te Gent :

A. — den 9 Februari 1945 met voorweten zonder voorafgaande toereikende en beschikbare dekking, eene check uitgegeven te hebben op eenigen anderen titel op contante betaling en op zicht op beschikbare fondsen, namelijk een overschrijvingstitel nr 19 voor een bedrag van 1.200.000 fr., gedagteekend Gent den 9 Februari 1945, getrokken op postcheckrekening nr 473786 van verdachte ;

B. — den 1 Februari 1945 ten nadeele van Scaillet Gilbert een som van 600.000 frank, die hem op voorwaarde van ze terug te geven of tot een bepaald gebruik of tot eene bepaalde besteding werden overhandigd, bedrieglijk hetzij verduisterd, hetzij verspilld te hebben ;

Daaraan schuldig verklaard de feiten A, B, met eenzelfde misdadig inzicht gepleegd zijnde, werd beklaagde bij verstek, wegens deze feiten samengevoegd, verwezen in eene gevangenisstraf van twee jaar en in eene geldboete van 100 frank met 60 decimen, 700 frank of een maand en in de kosten, begroot op 300 frank, invorderbaar bij lijfswang bepaald op acht dagen, de onmiddellijke aanhouding van beklaagde werd bevolen ;

Hij werd daarenboven verwezen ten titel van provisioneele vergoeding aan de burgerlijke partij te betalen de som van 100.000 frank, met de gerechtelijke intresten en de kosten op taxaat invorderbaar bij lijfswang, bepaald op drie maanden, het meergevorderde werd ontzegd ;

Aan de burgerlijke partij werd akte verleend van haar voorbehoud in de toekomst voor alle verdere schade die zou spruiten uit de handelingen van verdachte;

Bij vonnis der rechtbank van eersten aanleg te Gent, correctionele kamer met drie rechters, d.d. 31 Mei 1946, waartegen beklaagde verzet heeft aange teekend bij exploit van deurwaarder: 1) Osc. Van der Haegen, te Gent, d.d. 3 Juli 1946; 2) Arth. Moreels, te Brussel, d.d. 8 Juli 1946; dit verzet werd ontvangen op 19 Juli 1946;

Nogmaals schuldig verklaard aan de feiten A, B, deze met eenzelfde misdadig inzicht gepleegd zijnde, werd, op tegenspraak en op verzet de bij het verstek vonnis van 31 Mei 1946 gewezen beslissing met al hare bepalingen behouden zoo op straf als op burgerlijk gebied, hij werd verwezen in de kosten van het verzet, begroot op 248 fr., alsmede in die van het verzet tegenover de burgerlijke partij;

Zijne onmiddellijke aanhouding werd bevolen.

Bij vonnis der rechtbank van eersten aanleg te Gent, correctionele kamer met drie rechters, gedateerd 29 November 1946, waarvan de verdachte de burgerlijke partij en het Openbaar Ministerie beroep hebben ingesteld respectievelijk dd. 2 December, 30 December en 2 December 1946, nadat de burgerlijke partij op 4 Juni 1945 en het Openbaar Ministerie op 6 Juni 1946, reeds tegen het hierboven vermeld verstek vonnis van 31 Mei 1946 in beroep gekomen waren;

Gehoord (.....)

Wat het beroep der burgerlijke partij en van het Openbaar Ministerie tegen het verstekvonnis van 31 Mei 1946 aangaat;

Overwegende, dat dit beroep tijdig en regelmatig ingesteld, thans zonder voorwerp is en er afzonderlijk niet meer over te beslissen valt;

Overwegende inderdaad, dat ten gevolge van het verzet van beklaagde ontvankelijk verklaard bij vonnis van 19 Juli 1946, de veroordeeling op 31 Mei 1946 uitgesproken door de wet voor niet bestaande gehouden wordt (art. 187 Wetboek van Strafvordering, art. 1 wet van 9 Maart 1908);

Overwegende, dat dit beroep dus nog enkel in zooverre belang biedt dat bijaldien de bij verstek getroffen beslissing naderhand op verzet, ongewijzigd opnieuw genomen wordt, zooals het zich in zake heeft voorgedaan, er uit blijkt dat appellanten ten aanzien derwelke het bij beklaagdes nalatigheid om te verschijnen, bij verstek gewezen vonnis op tegenspraak werd verleend, in die uitspraak niet hebben berust;

Wat het beroep tegen het vonnis op verzet van 29 November 1946 betreft:

Overwegende dat beklaagde, de burgerlijke partij en het Openbaar Ministerie, tijdig en op geldige wijze in hooger beroep gekomen zijn;

Ten aanzien der openbare vordering:

Overwegende, dat bij het onderzoek en de behandeling der zaak voor het Hof, het bewezen is gebleven dat beklaagde zich schuldig gemaakt heeft aan de feiten hem ten laste gelegd, zooals het door den eersten rechter werd aangenomen;

Overwegende, dat terecht ook werd beslist dat de

feiten A en B het uitwerksel zijnde van eenzelfde opzet, maar een straf dient toegepast;

Overwegende echter, dat de opgelegde straf als overdreven voorkomt en dient verminderd te worden in de mate zooals hierna zal worden bepaald;

Ten aanzien van den burgerlijken eisch:

Overwegende, dat het geding voor den eersten rechter door Gilbert Scaillet ingesteld, regelmatig door den curator van eischers faillissement hervat werd;

Overwegende, dat de burgerlijke partij buiten de veroordeeling van beklaagde tot betaling op rekening eener som van 100.000 frank ten titel van vergoeding, de begroting vordert van de verdere schade welke haar door de in hoofde van beklaagde bewezen wanbedrijven veroorzaakt werd;

Overwegende, dat het bedrag dier schade door beklaagde betwist wordt;

Overwegende, dat ook zonder vooralsnog, deswegens veroordeeling te eischen de burgerlijke partij er ontegensprekelijk een reeds bestaande en dadelijk belang bij heeft, zonder verder verwijl op tegenspraak dit bedrag te doen vaststellen;

Overwegende, dat zulke eisch hetzij met het oog op eene later, naar eischers convenientie, in te stellen vordering tot betaling, hetzij in het vooruitzicht eener minnelijke schikking nopens de betaling nadat het bedrag der schade in rechte zal vastgesteld zijn, toch altijd, ten slotte, strekt tot vergoeding der schade die uit het misdrijf spruit en derhalve in de bevoegdheid valt van den strafrechter voor wien de openbare vordering aanhangig is (artt. 3 en 4 der wet van 17 April 1878);

Overwegende, dat de zaak zich op dit punt in staat van wijzen bevindt;

Bedrag der schade:

Overwegende, dat het enkel bewezen is dat beklaagde ten nadeele der burgerlijke partij een bedrag van 600.000 frank verduisterd heeft, waarop tot heden 50.000 frank werd teruggegeven;

Overwegende, dat het uitgeven door beklaagde van de check zonder provisie, waarvan spraak onder littera A der telastlegging, aan de burgerlijke partij geen schade heeft veroorzaakt, ten beloope van het bedrag van dien waardeloozen titel, zooals eischeres het beweert;

Overwegende, dat het ontbreken van oorzakelijk verband tusschen het plegen van het kwestieuze wanbedrijf en de beweerde schade duidelijk volgt uit de enkele vaststelling dat, bij onthouding van dit misdrijf door beklaagde, de burgerlijke partij evenmin het bedrag van 1.200.000 frank zou ontvangen hebben of m.a.w. dan toch ook de zoogezegde schade zou hebben geleden;

Overwegende, dat de burgerlijke partij vergeefs tegenwerpt dat zoo de check gedekt ware geweest zij wel dit bedrag zou bekomen hebben;

Overwegende, dat, om het verkeerde dier redeneering te doen uitschijnen het volstaat te laten opmerken dat de wet aan beklaagde niet gebood eene provisie te bezorgen om de gereede betaling van de kwestieuze check te verzekeren, maar hem verbood die check uit te geven, wanneer geene provisie bestond;

Overwegende dat, waar de overtreding der strafwet dus enkel bestaat in het uitgeven van eene check zonder dekking het in het oog springt dat door dit misdrijf geen schade ten beloope van het gedrag van dien titel aan de burgerlijke partij kan berokkend zijn;

Overwegende, dat ten slotte, de aanspraak der burgerlijke partij op het bedrag van 1.200.000 frank, in werkelijkheid steunt op eene overeenkomst tusschen partijen en meer bepaald op een strafbeding van zulk beloop in die overeenkomst ingelascht;

Overwegende echter, dat in dit opzicht de eisch der burgerlijke partij van louter burgerlijken aard is, zonder eenig oorzakelijk verband met de aan beklagde te lastgelegde wanbedrijven en gevolgelijk aan de bevoegdheid van den strafrechter ontsnapt;

Om die redenen :

Gelet op de wetsbepalingen in het beroepen vonnis aangehaald en door den heer Voorzitter, dezer kamer, op deze terechtzitting nogmaals aangeduid en daarenboven op art. 65 Strafwetboek, eenig artikel der wet van 27 December 1928; artt. 1, 2, 3, 4, 5 der wet van 27 Juli 1871, art. 24 der wet van 15 Juni 1935, art. 194 van het Wetboek van Strafvordering;

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Ontvangt het beroep van beklagde, van de burgerlijke partij en van het Openbaar Ministerie, zegt dat er niet meer te beslissen valt over het beroep tegen het vonnis van 31 Mei 1946;

En beslissende over het beroep tegen het vonnis van 29 November 1946;

Op strafgebied :

Doet te niet het bestreden vonnis en opnieuw rechtdoende;

Veroordeelt beklagde uit hoofde der samengevoegde feiten A,B in eene gevangenisstraf van achttien maanden en in eene geldboete van 50 frank, welke vermeerderd met 60 opdecimen, 350 fr. bedraagt of in eene vervangende gevangenisstraf van vijftien dagen;

Verwijst beklagde in de kosten van beide instantiën aan de zijde van het Openbaar Ministerie, hierin begrepen de kosten der procedure op verzet, die kosten begroot in eersten aanleg op 302 fr. voor het verstekvonnis en op 248 fr. voor het vonnis op verzet en in beroep op 183 fr.;

En aangezien het bedrag der kosten de 300 fr. overtreft, zegt dat dezelve invorderbaar zullen zijn bij lijfswang en bepaalt den duur ervan op acht dagen;

Op burgerlijk gebied :

Bevestigt het bestreden vonnis doch enkel in zooveel het, bij overneming van de beslissing dd. 31 Mei 1946 beklagde veroordeelt om aan de burgerlijke partij hic et nunc te betalen ten titel van schadevergoeding de som van 100.000 fr., met de gerechtelijke intresten en de kosten van aanstelling der burgerlijke partij op taxaat, en dit bedrag invorderbaar verklaart bij lijfswang van drie maand en voor zooveel het bovendien beklagde verwijst in de kosten van verzet tegenover de burgerlijke partij, deze kosten insgelijks op taxaat;

Doet de bestreden beslissing voor het overige te niet, bepaalt het algeheel bedrag der schade aan de burgerlijke partij toegebracht door het in hoofde van beklagde bewezen feit B op 600.000 fr.; hierin begrepen het bedrag der reeds betaalde afkorting en ditgene der veroordeeling bij dit arrest uitgesproken;

Zegt voor recht dat wat aangaat feit A, geen schade in hoofde der burgerlijke partij bewezen is;

Verwijst beklagde in de kosten van beroep aan de zijde der burgerlijke partij, deze kosten op taxaat;

Verstaat dat de kosten van verzet en beroep invorderbaar zullen zijn zooals de hoofdsom met intresten en kosten der aanstelling, bij middel van den hierboven bepaalden lijfswang van drie maanden;

Aangaande de vordering van het Openbaar Ministerie strekkende tot de onmiddellijke aanhouding van veroordeelde;

Gehoord daarover veroordeelde;

Overwegende, dat er redenen bestaan om te vreezen dat beklagde zou pogen zich te onttrekken aan de tenuitvoerlegging der straf heden uitgesproken en welke de zes maanden gevangenisstraf bereikt;

Gezien art. 21 der wet van 20 April 1874, gewijzigd door de wet van 9 Mei 1931;

Beveelt de onmiddellijke aanhouding van den veroordeelde.

NOOT: Is degene, wien een check zonder dekking ter hand gesteld wordt, gerechtigd om, in geval hij zich burgerlijke partij stelt, het bedrag ervan als schadevergoeding te eischen? Het antwoord hangt af van de omstandigheden.

Krachtens art. 3 van de wet van 17 April 1878 moet de schade waarvoor men zich burgerlijke partij stelt, een strafbaar feit tot grondslag hebben. Hieruit volgt, dat de houder van een check zonder dekking het bedrag van de check als schadevergoeding kan eischen, telkens wanneer zijn prestatie de uitgifte van de check als eenige, rechtstreeksche en onmiddellijke oorzaak heeft. Indien zulks het geval niet is, is zijn eisch niet ontvankelijk. (Zie noot onder art. 509 bis, bij Simon en De Beus, Belgische Strafwetten, derde druk, p. 156).

Het Hof van Beroep stelt terecht vast, dat indien de verdachte geen check had uitgegeven, de beweerde schade toch door de Burgerlijke partij zou zijn geleden. Haar schade is rechtstreeks veroorzaakt door het onvermogen van den verdachte en niet door de uitgifte van de check; het misdrijf vormt in casu niet den grondslag van dit gedeelte harer vordering.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 11 Maart 1947.

Voorzitter : M. Castelein.

Pleiters : Mrs J. Clynmans en J. Mertens.

BUITENGEWONE BELASTINGEN. — WET VAN 16 OCTOBER 1945. — BEVOEGDHEID VAN DEN RECHTER IN KORTGEDING. — BEOORDEELING VAN HET GEVAAR VOOR DE RECHTEN DER SCHATKIST.

De rechter in kortgeding is niet bevoegd zich uit te spreken over het verschuldigd zijn van de extra-belastingen, geheven bij toepassing van de wet van 16 October 1945. Hem is alleen onderworpen de beoordeeling of al dan niet de belangen van de schatkist in gevaar zijn gebracht en of de tenuitvoerlegging van de taxatie moet worden geschorst.

De Wever t / Belgischen, staat.

Aangezien de eisch strekt ten einde alle uitvoeringsmiddelen, dwangbevel en beslag van 12 Juni 1946, na de vordering der conservatoire aanslag te zien schorsen ;

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten in de Nederlandsche taal ;

Overwegende dat het verzet beantwoordt aan de voorschriften voorzien bij artikel 14 van de Wet van 16 October 1945, regelmatig in den vorm en binst de voorgeschreven termijnen beteekend werd ;

Overwegende dat uitspraak omtrent schuldig zijn van de extra-belasting aan de bevoegdheid onzer Rechtsmacht ontsnapt en slechts toebehoort aan de appreciatie van het Beheer ;

Overwegende dat onze Rechtsmacht zich enkel, na grondig onderzoek, mag uitlaten of de omstandigheid of ja dan niet de belangen van de Schatkist in gevaar gebracht werden ;

Overwegende dat, op dit punt, het voortvloeit uit beschouwingen van den controleur van het 3de Gewest Antwerpen, Van Uytsel, dat op 4 Juni 1946, door den Ontvanger Roland, 2de Centraal Kantoor te Antwerpen, afschrift van notificatie overgemaakt werd uitgaande van heer notaris De Bougne te Kalmthout, en waardoor werd medegedeeld dat Mijnheer De Wever zinnens was over te gaan tot den verkoop eener hoeve ;

Dat derhalve, volgens zijne meening, de waarborgen der Schatkist zoodanig verminderd schenen dat aanleiding bestond tot toepassing van artikel 14 van voornoemde wet ;

Overwegende, dat het hier ging om een boerenwoning en acht perceelen bouwgrond te Kalmthout-Nieuwmoer, voor een gezamenlijke oppervlakte van 1 Hectaar 47 aren 61 centiaren, dewelke publiek te koop gesteld werden op 4 Juli 1946 door de onverdeelde eigenaars, tien personen in het geheel, waaronder de echtgenoot van opposant Julia De Backer, en dit met inzicht uit onverdeeldheid te treden ;

Overwegende dat dit het eenig onroerend goed was in hetwelk de vrouw De Backer gerechtigd is ; dat het wel blijkt dat er voldoende geldelijke waarborgen voorhanden zijn behoudens dit goed, om de extra-belasting, waarvan kwestie te dekken ;

Overwegende dat thans nog in de voor den fiscus nadeeligste onderstelling, blijkt uit de uiteenzettingen dat opposant eigenaar is van geblokkeerd geld als volgt fr. 163.200,— ter beschikking van den fiscus, als wanneer de taxatie ten conservatoiren titel fr. 193.115 bedraagt ;

Overwegende daarentegen, indien de overschrijving van fr. 55.998,— aan het 2° Kantoor der Belastingen, volgens aangeteekend schrijven van den heer ontvanger Roland, gedaan door de Banque de Commerce op 18 Juni 1946, in afkorting zou komen, dan stelt zich de toestand als volgt : fr. 193.115,— min fr. 55.998,— = 137.117,— fr., waarvoor beschikbaar fr. 163.200,— ;

Overwegende verder, dat een krachtens artikels

29 der Wet van 3 Maart 1919 en 27 der Samen-geordende wetten van 3 Maart 1919 en 2 Juli 1920, geheime hypotheek ten bate van den Fiscus gedurende een tijdspanne van twee jaar in het leven geroepen werd op alle onroerende goederen van belastingschuldigen, dus eveneens op de goederen te Kalmthout gelegen en waarover sprake, van af 1 Januari 1946 in huidig geval en gevestigd werd tengevolge de aanmaning tot betaling, gevolgd door den conservatoiren aanslag ;

Overwegende dat inderdaad ipso facto de Fiscus in staat gesteld wordt, krachtens artikel 72 van de Samengeordende Wetten op de Inkomstenbelastingen van 29 October 1919 de onroerende goederen in dewelke aanlegger of zijne echtgenoot, niet gescheiden van goederen, gerechtigd zijn, of waren te volgen daar het niet twijfelachtig is dat de conservatoire aanslag evenals de definitieve aanslag, bij inkohiering, de wettelijke geheime hypotheek na zich sleept en de waarborgen vereischt door het Beheer, ongeschonden blijven ;

(Zie Verbrekingshof dd. 11 Januari 1923, Pas. 1923, Boekdeel I, bl. 150 en volgende, met voetnota onderaan bl. 150) ;

Overwegende dat ten slotte niet uit het oog mag verloren worden dat al reeds bestaande en onder conservatoir beslag genomen instelling der varkens-beenhouwerij, welke een gewichtige verkoopwaarde vertegenwoordigt ;

Overwegende dat het aldus niet bewezen is ter voldoening van rechte, dat de rechten van het Beheer gevaar liepen ;

Om deze redenen :

Wij, Castelein, voorzitter der Rechtbank van eersten aanleg zitting houdende te Antwerpen, zetelend in kortgeding, en op tegenspraak en ten voorloopigen titel, alle andere, verdere of strijdige besluiten van de hand wijzende, aanvaarden het verzet, verklaren het gegrond en er op rechtdoende, zeggen voor recht dat er zal dienen geschorst en gestaakt voor de inning van de kwestieuze taxatie ;

Leggen de kosten ten laste van het Beheer van Financiën ;

Verklaren het bevel uitvoerbaar trots alle verhaal en zonder borg.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE

17 October 1946.

Pleiters: Mrs Schramme en Bernolet.

I. FAILLISSEMENT. — ARTT. 446 EN 448 WETBOEK VAN KOOPHANDEL. — NIETIGHEID VAN BETALINGEN.

II. FAILLISSEMENT VAN DEN BEWAARNEMER (NOTARIS). — RECHTEN VAN DEN BEWAARGEVER.

III. GERECHTELIJK AKKOORD. — SCHULDVERGELIJKING.

I. *De nietigheid van betalingen, krachtens artt. 446 en 448 van het Wetboek van Koophandel geldt slechts ten aanzien van betalingen door den gefailleerde met aan hem toebehoorend geld gedaan (1).*

II. De koopprijs, aan een notaris gelaten tot na aflossing der hypotheeken en met dit doel, valt niet in het persoonlijk bezit van den notaris. Deze is alleen bewaarnemer van het geld.

Bij faillissement van den bewaarnemer treedt de bewaargever op als eigenaar van zijn geld en niet als schuldeischer van den bewaarnemer. Indien de bewaargever de terugbetaling van zijn geld bekam vóór het faillissement van den bewaargever, moet hij dit niet aan de curatoren terugstorten, onverschillig in welke munt de terugbetaling is geschied (2).

III. Het aanvragen van een gerechtelijk akkoord belet de schuldvergelijking, tenzij de aangestelde rechter daartoe machtiging zou verleen (3).

D. t/ Bl.

Overwegende, dat de eisch van aanleggers qq. er toe strekt de betaling van 188.000 fr. en van 878 fr. nietig te doen verklaren wijl deze betalingen zouden gebeurd zijn toen notaris D. reeds in een toestand van staking van betaling verkeerde;

Overwegende, dat de eisch van aanleggers qq. er verder toe strekt gedaagde te zien en te hooren veroordeelen aan aanleggers terug te betalen de som van 124.436,82 fr., alsmede de kroozen daarop verkregen vanaf den dag van de storting dezer gelden op de consignat ekas van den Staat tot op den dag der terugbetaling aan aanleggers. Gevolgentlijk aanleggers qq. in het passief der faling Bl. in te schrijven, als chirographaire schuldeischers voor een bedrag van 20.308,98 fr.;

Overwegende, dat aanleggers qq. het bewijs der kennis van staking van betaling van notaris D. voorstaan omwille van :

a) het feit dat door L. de koopsom rechtstreeks werd gestort aan notaris Van de P., en niet aan notaris D.;

b) de overhandiging van de som van 188.000 fr. uit de leening V. aan notaris Van de P. in plaats van aan notaris D.;

c) de tusschenkomst der kamer van notarissen, van het parket en van de koop handelsrechtbank van Brugge in de wijze van aflossing en beschikking van het saldo der gelden dat zou blijven in handen van den heer notaris V. d. P.;

Overwegende, dat het zeker aan de ingewijden in de rechterlijke en notarieele middens der stad bekend was dat de studie van notaris D. af en toe moeilijkheden ondervond in de gewone geldelijke verrichtingen eener notarieele studie;

Dat die toestand reeds jaren duurde. Dat echter mits aandringen ter studie, toch steeds betaald werd. Dat bezwaarlijk van kennis van staking van betaling in bewusten tijd kon sprake zijn. Dat blijkt uit de richtlijnen van diegenen die de bewerkingen hebben geleid (en dit was niet Mr Bl.), dat noch de kamer der notarissen, noch het parket, noch de Koophandelsrechtbank, kennis hadden van een werkelijke staking van betaling in hoofde van notaris D.;

Overwegende, dat de faling D. de vergelijking inroept van den verkoopprijs der onroerende goe-

deren Bl. met het schuldig saldo van Bl.'s loopende rekening bij D.;

Overwegende, dat de storting der 188.000 fr. niet is geschied op aanvraag van Bl. en ook niet door D. aan Bl. of aan den heer notaris V. d. P. Dat noch het bedrag van 188.000 fr., noch het bedrag van 110.000 fr. ooit in het werkelijk bezit van D. of van Bl. is gekomen;

Overwegende, dat het hier overigens niet gaat om een betaling van een schuldeischer door den gefaillierde met geld dat aan den gefaillierde toebehoort. Dat immers de koopprijs, aan den notaris gelaten tot na de aflossing der hypotheeken en met dit doel, nooit in het persoonlijk bezit van den notaris komt. Dat dit geld niet mag dienen tot compensatie met een eigen tegoed of debet van den notaris. Dat bij faling van den notaris de betaler optreedt als eigenaar van zijn geld en niet als schuldeischer van den notaris. Dat notaris D. dus nooit eigenaar van deze koopprijzen werd. Dat de koopers steeds deze sommen mochten teruggeischen om zelf de zuivering te doen. Dat enkel en juist dit gebeurd is met behulp van het parket en de kamer der notarissen tengevolge van de klacht van D. B. Dat het onverschillig is welke muntteekens uiteindelijk ontvangen zijn geworden als koopprijs der goederen Bl. Dat derhalve de schuldeischers van notaris D. op de gevorderde sommen nooit eenig recht hebben gehad en dienvolgens ook niet benadeeligd werden;

Overwegende, dat bovendien de hypotheekschulden in geen geval werden afgelost vóór 15 Februari 1939, en dat de verrekening dus in elk geval niet kon ontstaan voor dezen termijn. Dat er reeds op 6 Februari 1939 door Bl. een vraag ingediend werd tot concordaat. Dat derhalve op het oogenblik dat er verrekening zou kunnen ontstaan zijn naar stelling faillissement D., gedaagde Bl. in het stadium der concordaat-aanvraag verkeerde. Dat ter zake niet blijkt dat de aangestelde rechter Bl. zou gemachtigd hebben tot verrekening met D. Dat integendeel blijkt dat opdracht werd gegeven het saldo der gelden ter beschikking der chirographische schuldeischers van Bl. te blokkeeren ter griffie der koop handelsrechtbank. Dat Bl. opvolgentlijk in faling werd geplaatst en het artikel 25 op het voorkomend concordaat en artikel 445 der faillietwet speelt;

Om deze redenen :

Recht doende in eersten aanleg, alle tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaren aanleggers ongegrond in hunnen eisch tot terugbetaling der som van 124.436,82 fr. met de gevorderde interesten;

Zeggen voor recht dat de faling D. gewoon schuldeischer is voor het slot der loopende rekening D.-Bl. en als dusdanig mag indienen in de faling Bl.;

Behoudt aan de faling Bl. het recht voor het bedrag der eventuele in te dienen rekening, voor zooveel grond daartoe is, aldaar te betwisten, kosten als naar rechte;

Veroordeelen aanleggers qq. tot de kosten van huidig geding. Zeggen voor recht dat dit vonnis uitvoerbaar zal zijn niettegenstaande beroep en zonder borgstelling;

Artikelen 2, 13, 40 en 41 der wet van 15 Juni 1935 werden toegepast.

(1) Fredericq, III, n° 1183; Répert. Prat. v° Faillite n° 968 e.v.

(2) De Page, T. V, n°s 213, 265, 267; Laurent, XVIII, n° 442, en XXVII, n°s 74 en 75; Verbreking 25 April 1895, Pas. 1895, I, 163; Répert. Pratique: v° Faillite n°s 969 en 1391; idem: V° Notaire n°s 295, 2136, 2368, 2371.

(3) De Page, T. III, n° 647; Fredericq, III, n°s 1193 en 1766; Lowet et Destree: Concordat préventif de la faillite, n° 48. Ruysen: Concordat préventif de la faillite n° 58; Répert. Prat.: v° Concordat n°s 363 en 365; idem v° Obligations n° 1761.

VREDEGERECHT TE LEUVEN

1ste Kanton. — 1 Maart 1947.

Vrederechter: M. Velkamp.

Pleiters: Mrs Hoschet en Bosmans.

PACHT. — MINISTERIEEL BESLUIT VAN 30 MEI 1945 BETREFFENDE DE HERZIENING VAN HET BEDRAG DER PACHTGELDEN. — HERAANPASSING VAN HET PACHTGELD VOOR BEBOUWDE AKKERS TOEGELATEN.

Ofschoon het ministerieel besluit van 30 Mei 1945 niet uitdrukkelijk de herziening der pachtgelden voorziet, verbiedt het evenwel iedere verhooging daarvan ten aanzien van braakland (art. 1, 2, lid in fine); hieruit kan met zekerheid worden afgeleid, dat de heraanpassing van de pachtgelden voor bebouwde akkers toegelaten is.

Commissie van den Openbaren Onderstand der stad Leuven t / Boogaerts en cs.

Bij geregistreerd exploit van den deurwaarder L. Janssen te Leuven, in dato 6 Januari 1947, deed de vrager de verwerende partij dagen om te verschijnen voor den Heer Vrederechter van het Eerste Kanton Leuven, ter zitting van Zaterdag, 11 Januari 1947, ten einde:

Aangezien verweerders van aanlegster sedert 1 December 1939 een perceel land (art. 425 gasthuis) gelegen onder Pellenberg (Gasthuisbosch en Vrankrijkveld, groot 65 a. 70 ca. gekadastraerd art. 118 65/84 in huur houden mits betaling van een jaarlijksch huurgeld van 125 fr.; dat zij in dezelfde voorwaarden een ander perceel (art. 435 Gasthuis) gelegen onder Pellenberg (Gasthuisbosch en Vrankrijkveld) groot 90 a. 30 ca. gekadastraerd art. 118 65/84 eveneens te zamen in huur houden van aanlegster;

Aangezien het eerste perceel van 1-12-30 tot 31-11-32 tegen 500 fr. per jaar en van 1-12-32 tot 31-11-39 tegen 250 fr. per jaar werd verhuurd;

Aangezien het tweede perceel van 1-12-30 tot 31-11-32 tegen 600 fr. per jaar en van 1-12-32 tot 31-11-39 tegen 300 fr. per jaar werd verhuurd;

Aangezien aanlegster bij toepassing van het M. B. 30-5-45 vanaf 1-12-44 betaling heeft gevorderd van verweerders van een jaarlijksch huurgeld van: eerste perceel art. 425 gasthuis groot

65 a. 70 ca. 350 fr.

tweede perceel art. 435 gasthuis groot

90 a. 30 ca. 420 fr.

normaal huurgeld 39 + 40 %

Dat zij tot hertoe de huurgelden voor 1946 niet vereffenden;

Aangezien gedaagden op 16 November 1945 op de door hen verschuldigde som voor huurgeld 1945 slechts 424 fr. hebben betaald, het zich dus opdringt verweerders solidairlijk te veroordeelen tot betaling aan aanlegster der volgende sommen:

art. 425 gasthuis eerste perceel:

huurgeld 1945 350,— fr.

lasten 1945 25,— fr.

huurgeld 1946 350,— fr.

lasten 1946 725,— fr.

art. 435 tweede perceel gasthuis:

huurgeld 1945 420,— fr.

lasten 1945 49,— fr.

huurgeld 1946 420,— fr.

lasten 1946 57,— fr.

1.713,— fr.

afkortingen gestort op 16-11-1945: 420,— fr.

1.289,— fr.

Om er verweerder voor recht te hooren zeggen dat vanaf 1 December 1944 het huurgeld van het eerste perceel, art. 425 gasthuis 350 fr. per jaar zal bedragen en dit van het tweede perceel art. 435 gasthuis 420 fr. per jaar zal bedragen;

Zich solidairlijk te hooren veroordeelen tot betaling aan aanlegster, ten titel van achterstallige huurgelden en lasten 1945 en 1946 de som van 1.289 fr. met de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding;

Het tusschen te komen vonnis uitvoerbaar te hooren verklaren bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg;

De zaak werd ter rol gebracht en opgeroepen ter zitting van Zaterdag, 11 Januari 1947 en daarna uitgesteld op onze zitting van 25 Januari 1947. Te dezer laatste zitting werd de zaak in beraad gehouden en op heden, na uitlegging der partijen volgend vonnis uitgesproken:

Aangezien eischeres vraagt dat er voor recht zou gezegd worden dat vanaf 1 December 1944 de partijen van het perceel art. 425 onder Pellenberg gasthuis 350 fr. zal bedragen, en dit van het perceel art. 435 gasthuis 420 fr. per jaar zal bedragen, en verweerders solidairlijk te veroordeelen tot betaling aan eischers ten titel van achterstallige pachtprizen en lasten 1945 en 1946 de som van 1298 fr.;

Aangezien verweerders te samen bij geregistreerde akte van 30 Juni 1938 voormelde percelen in pacht genomen hebben van eischers die voor een termijn van negen achtereenvolgende jaren, ingang nemend op 30 November 1939 het perceel art. 425 groot 65 a. 70 ca. mits een jaarlijkschen huurprijs van 125 fr. en het perceel art. 435 groot 90 a. 30 ca., mits een jaarlijkschen huurprijs van 125 fr.;

Deze akten zijn geregistreerd te Leuven, den 5 Juni 1938 B. A. en erfenissen II boek 6/2 blad 32, het eene vak 52 en het andere vak 55, ontvangen van ieder 3 fr. door den ontvanger, get. onleesbaar.

Aangezien eischeres bij toepassing van het M. B. in dato 30-5-1945 vraagt dat de huurprijs van deze

perceelen vanaf 1-12-44 met 40 % op den normalen huurprijs zou vermeerderd worden;

Aangezien verweerders opwerpen dat zij in de eerste vaste huurperiode van negen jaar zijn, dat het Ministerieel Besluit niet toelaat een loopende pacht, die enkel geregistreerd wordt door de overeenkomst der partijen, eene vermeerdering van den huurprijs van 40 % toe te passen en slechts voor doel heeft de prijzen te beheerschen;

Aangezien de verklarende nota die het ministerieel besluit voorafgaat uitmaakt dat zijn opsteller het inzicht had de herziening der loopende pachten toe te laten (verklarende nota par. 7);

Aangezien deze herziening zich trouwens zoowel voor de landeigendommen als voor de huizen opdringt; des te meer dat de landeigendommen meestal voor een langeren termijn dan de huizen worden verhuurd;

Dat indien dit Besluit niet uitdrukkelijk de herziening der pachtprizen voorziet, het nochtans iedere verhooging verbiedt wat betreft den pachtprijs van braakland; (art. 1, 2° in fine) dat men hieruit met vastheid mag afleiden dat de heraanpassing voor bebouwde landen toegelaten is;

Aangezien weliswaar, overeenkomsten de wet der partijen uitmaken, doch het besluit werd genomen in uitvoering van de besluit-wet van 22 Januari 1945 betreffende het beteugelen van elke inbreuk op de reglementeering betreffende de bevoorrading van het land, dat die besluit-wet welke verbiedt hogere prijzen te bepalen dan de maximumprijzen vastgesteld voor het aanbod en de aanvaarding van iedere prestatie, dat het pachtgeld dat de tegenwaarde uitmaakt van de prestatie die er in bestaat een landeigendom ter beschikking van een pachter te stellen vatbaar is voor het bepalen van een maximumprijs;

Aangezien de vraag van eischeres als billijk en gegrond voorkomt;

Aangezien de normale pachtwaarde van het perceel art. 425 gasthuis, groot 65 a. 70 ca.. 250 fr. was en deze van het perceel art. 435 gasthuis 90 a. 30 ca. 300 fr.;

Aangezien verweerders op 28 November 1946 eene som van 449 fr. betaald hebben; dat de eisch aldus moet met dit bedrag verminderd worden;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter;

Gelet op artikels 2, 34, 37, 41 en 64 der wet van 15 Juni 1935;

Verklaren den eisch ontvankelijk en gegrond;

Zeggen voor recht dat vanaf 1 December 1944, de pachtprijs van het perceel gasthuis art. 425 op 250 fr. + 40% = 350 fr. zal bedragen en de pachtprijs van het perceel gasthuis art. 435, op 300 fr. + 40% = 420 fr. per jaar zal bedragen;

Veroordeelen verweerders solidairlijk aan eischeres ten titel van saldo der achterstallige pachtprizen en lasten 1945 en 1946, de som van 840 fr. te betalen, met de rechterlijke intresten vanaf 6 Januari 1947;

Verwijzen verweerders solidairlijk in de kosten;

Verklaren het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg;

WETGEVING

WET van 17 April 1947 houdende instelling van een wettelijk vermoeden ten bate van zekere personen slachtoffers van zedelijken dwang.

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende te regeeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. De overeenkomsten gesloten tusschen 9 Mei 1940 en den dag der bevrijding van het gedeelte van 's lands grondgebied van zijn verblijfplaats, door een medecontractant die wegens zijn ras, nationaliteit, politieke meening of wegens zijn verblijfplaats, was blootgesteld aan berooving- of sequestratiemaatregelen vanwege de bezettende overheid, vanwege haar agenten of helpers, worden ondersteld te zijn bewilligd onder den drang van een zedelijken dwang en als zoodanig vernietigbaar, overeenkomstig de voorschriften van artikel 1111 van het Burgerlijk Wetboek.

Deze bepaling is toepasselijk zelfs indien de overdracht uitdrukkelijk als definitief wordt beschouwd en de medecontractant zich heeft onthouden van elke persoonlijke handeling van rechtstreekschen dwang.

Art. 2. De verweerder bij de vordering keert het bij het vorig artikel bedoeld vermoeden om, indien hij bewijst, dat de overeenkomsten werden gesloten in soortgelijke voorwaarden, zelfs indien de in het voorgaand artikel bedoelde omstandigheden niet hadden bestaan.

Art. 3. Buiten zijn verhaal tegen den verkrijger, kan de aanlegger de terugvordering vervolgen van de goederen van welker bezit hij werd ontheven door de vernietigde overdracht, tegen de opeenvolgende verkrijgers, onder verplichting voor hem om uit te maken dat de aldus gezochte derden den oorsprong van de door hen verkregen goederen kenden.

Deze kennis wordt evenwel vermoed indien het gaat over onroerende goederen, handelszaken of andere goederen waarvan de overdracht door de wet onderworpen is aan openbaarheid ten bate van derden, overeenkomstig de wettelijke voorschriften.

Art. 4. Op deze wet kunnen zich beroepen :

1° de onderhoorigen van de Vereenigde Naties;

2° de onderhoorigen van de neutrale landen en de vaderlandsloozen;

3° de onderhoorigen van de met België in oorlog zijnde landen, die om reden van ras of meening werden uitgedreven of ontsnapten uit gebieden van Duitschland of van zijn bondgenooten en geassocieerden;

onder voorwaarde, voor de in mrs 2 en 3 vermelde personen, dat zij vóór 1 September 1939 toelating hebben bekomen om te verblijven op het grondgebied van een der Vereenigde Naties.

Art. 5. Op het vermoeden, voorzien bij deze wet, kunnen zich slechts beroepen de personen die hun vordering hebben ingesteld binnen zes maanden na de bekendmaking van de wet.

De rechter heeft het recht te ontslaan van het verval voortspuitende uit de laattijdige instelling van hun vordering, de personen die bewijzen dat zij belet waren te handelen binnen den termijn van zes maanden, tengevolge van een geval van overmacht.

Het verval is echter definitief in geval van onwerkzaamheid gedurende den termijn van twee jaar te rekenen van de bekendmaking van de wet.

Art. 6. Deze wet is toepasselijk op de vorderingen ingesteld vóór haar bekendmaking en waarover nog geen eindvonnis werd verleend.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het Staatsblad bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, den 12ⁿ April 1947.

BIBLIOGRAPHIE

Mr N. OKMA : Werkelijkheid en Beginsel in het Verenigingsrecht (Onderneming en rechtsvorm). Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleeraar aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, op Vrijdag 18 October 1946. — Wageningen, N.V. Gebr. Zomer en Keuning's Uitgeversmaatschappij, 24 p.

De jurist van vandaag — aldus Prof. Okma — komt er niet aan, stelling te kiezen ten aanzien van de verhouding tusschen recht en werkelijkheid. De meening, dat recht en werkelijkheid identiek zouden zijn, moet bestreden worden. Niet, dat er geen nauw verband zou bestaan tusschen recht en niet-juridische werkelijkheid, maar het recht heeft zijn eigen aard en karakter te bewaren. In al zijn karaktereigenschappen: vastheid, openbaarheid, geleidelijkheid distancieert het recht zich van de werkelijkheid. Wat geldt voor den rechtsregel, geldt ook voor de begrippen, die het recht hanteert. Niet elk begrip, niet elk werkelijk ding is geschikt om in de rechtsorde te worden opgenomen, hoe groot ook de beteekenis moge zijn, die het in de werkelijkheid heeft. Ook het rechtsbegrip eischt vastheid, kenbaarheid, bepaaldheid; het bewaart zijn afstand van de werkelijkheid. Het recht wordt ook anderzijds door eigen beginselen beheerscht, lagere en hoogere, meer beperkte en algemeenere.

De eischen, die met een beroep op de werkelijkheid als «eischen des tijds» aan de rechtsvorming worden gesteld, gaan derhalve door een driefoudige zeef. In de eerste plaats staan wij sceptisch tegenover het werkelijkheidsgehalte dier beweerde werkelijkheid, zoodra het gaat om aan normen onderworpen grootheden, om historische of sociaal-economische verschijnselen. In de tweede plaats is nog niet elke werkelijkheid geëigend, om ook tot recht te worden gevormd. In de derde plaats zullen ook deze eischen des tijds den toets der rechtsbeginselen moeten doorstaan.

Aldus driedubbel kritisch gestemd onderzoekt Prof. Okma eenige denkbeelden, die in den laatsten tijd op verenigingsrechtelijk gebied, met name ten aanzien van deze naamloze vennootschap, respectievelijk de onderneming, zijn gelanceerd. Het is ondoenbaar zijn genuanceerde en interessante beschouwingen in enkele regels samen te vatten. Deze, die belangstelling koestert voor de hervorming der naamloze vennootschap en voor de «juridische vormgeving» van de onderneming, mag Prof. Okma's betoog niet ongelezen laten. Stippen wij hier alleen aan, dat Prof. Okma twijfelt aan de werkelijkheid der onderneming als ideële eenheid van geldgevers, bestuurders en arbeiders; dat hij de onderneming als ideaal, als begrip, ongeschikt vindt om als rechtsbegrip te fungeren; dat hij waarschuwt tegen de gevaarlijkheid — ondanks haar sympathiek karakter — van de sociologische methode, gevaarlijk, omdat zij het recht in zijn fundamenteen aantast, het eigen wezen van het recht miskent, de rechtsbeginselen verwaarloost, en gevaarlijk ook, omdat zij vanwege haar natuurwetenschappelijke pretenties, moet uitloopen op onverdraaglijken dwang.

D. W.

Mr G. H. C. BODENHAUSEN : Nederlandsch Internationaal Privaatrecht op het gebied van den Industrieel Eigendom. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van buitengewoon hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht op

23 September 1946. — 's Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1946, 24 p.

Privaatrechtelijke vragen worden soms gecompliceerd, doordat niet alle er toe leidende feiten binnen éénzelfde nationaal rechtsgebied zijn voorgevallen. Op het terrein van den industrieel eigendom doet zich deze complicatie zeker niet minder voor dan op andere gebieden; in zaken van industrieel eigendom is het «niet zuiver nationale geval» geenszins zeldzaam. Het antwoord op dientengevolge rijzende vragen zal in elk land voor zich moeten worden gegeven, op grond van het in dat land vigeerend internationaal privaatrecht. Met het oog hierop kan men bij de beoordeeling der genoemde vragen in elk land voor zich ook van het aldaar geldend internationaal privaatrecht uitgaan. Gelijk bekend, stelt dit gedeelte van het recht regels op voor niet zuivere nationale gevallen, welke regels zijn, ofwel zelfstandige regels, die aan het betrokken geval een eigen oplossing geven, ofwel verwijzingsregels, die een voor heerschende van het geval geschikte — eigen of vreemde — wet aanwijzen. Beide soorten van regels steunen, onverschillig of zij al dan niet in de wet zijn neergelegd, op overwegingen van sociaal-economischen aard en van doelmatigheid.

In deze inaugurale rede behandelt Mr Bodenhause, die aan de Rijksuniversiteit te Utrecht een formeel nieuwe leerstoel bezet, hoe eenige in Nederland opgestelde regels van internationaal privaatrecht toepasselijk zijn t.a.v. niet zuiver nationale gevallen op het gebied van den industrieel eigendom; hij onderzoekt in deze slechts de toepassing van verwijzingsregels, waarover nog weinig theorie — hoezeer ook de practijk onophoudelijk de behoefte aan zoodanige regels doet gevoelen — aanwezig is. In het bijzonder gaat zijn onderzoek t.o.v. den industrieel eigendom in het niet zuiver nationale geval over: het ontstaan en het te niet gaan der desbetreffende rechten, de handhaving dier rechten en diezelfde rechten als voorwerp van vermogen. A. S.

TJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD, jaargang '47, afl. 16, 19 April 1947. — Mr W. F. Lichtenauer, Over termijnen van het arbeidscontract. — Opmerkingen en Mededeelingen: Prof. Mr Frans J. F. M. Duynstee, Het uitoefenen van het gratierecht bij de bijzondere rechtspleging m.o. Prof. Mr G. E. Langemeijer. — A. I. P. P. I. Congres te 's Gravenhage. — Mr L. M. A. Van Rooy, Vermogen van oorspronkelijk Nederlandsche vrouwen met vijandelijke onderdanen gehuwd. — Mr G. C. M. Van Nijnatten, Het verlies van de Nederlandsche nationaliteit. — De aansprakelijkheid van den bondstaat voor zijn deelstaten, verbetering. — Rechtspraak van de week. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

WEEKBLAD VOOR PRIVAATRECHT, NOTARIS-AMBT EN REGISTRATIE, Zaterdag 19 April 1947, 78ste jaargang, nr 3978. — Prof. Mr T. J. Dorhout, Behoeven de bepalingen in het W. v. K. betreffende verzekerbare en verzekerde waarde wijziging, en zoo ja, in welken zin? — Ph. J. J. Kesting, Betreft in Ned.-Indië overleden verzekerden van levensverzekerings-maatschappijen. — Boekaankondiging. — Tijdschriften. — Rechtsvragen. — Berichten en Mededeelingen. — Broederschap der Candidaat-Notarissen. — Benoemingen. — Overlijden.

JOURNAL DES TRIBUNAUX, 62ste jaargang, nr 3723, 20 April 1947. — Maurice Ribet: Le procès de Riom. — R. Léonard: L'annulation de mariage en cas de bigamie. — Jurisprudence. — Ch. Van Reepingen: Mort de Monsieur Auguste Puvrez. — La chronique judiciaire.